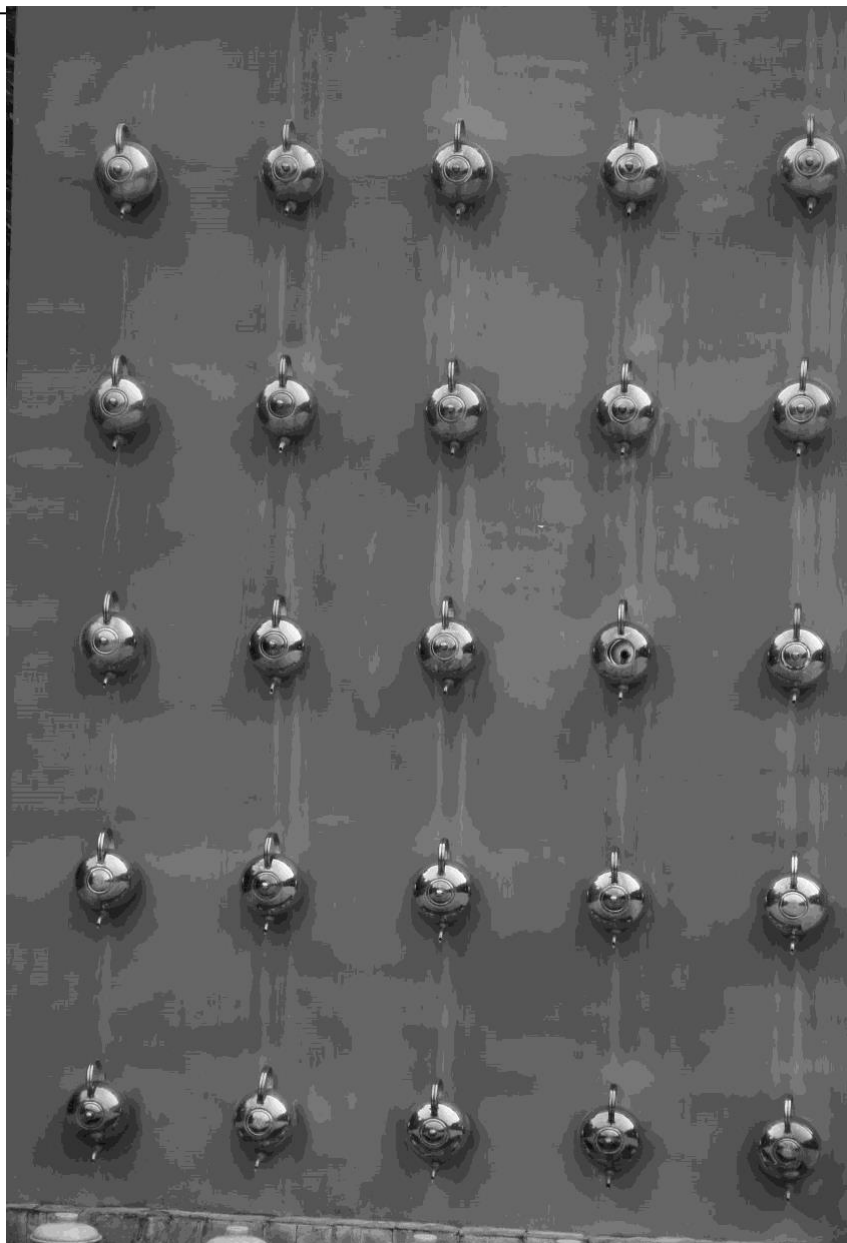

ISSN 2657-3318

MONITOR CHINY-BAŁKANY

LIPIEC-SIERPIEŃ 2019

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku. Monitor opracował mgr Przemysław Ciborek – młodszy analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

MONITOR CHINY-BAŁKANY

LIPIEC-SIERPIEŃ 2019

3 lipca: Bułgaria i Chiny podnoszą relacje do strategicznego partnerstwa. Prezydenci Rumen Radev oraz Xi Jinping zdecydowali o podniesieniu partnerstwa do strategicznego (zob. kom.).

5 lipca: spotkanie Ning Jizhe - Ana Brnabic w Serbii. Wiceprzewodniczący Państwowa Komisji Rozwoju i Reform ChRL podczas spotkania z serbską premier rozmawiali na temat znaczenia inwestycji HBIS w Smederevo dla Serbii, przeniesieniu większej uwagi na projekty infrastrukturalne ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju i modernizacji kolei w następnym cyklu inwestycji płynących z Chin. Ning podkreślił, iż Serbia ma szansę stać się centrum ruchu logistycznego i infrastrukturalnego inicjatywy 17+1.

5 lipca: Yin Long Group rozpocznie działalność w Serbii w 2019 r. Głównym menadżer firmy Yang Jian podkreślił, iż firma będzie gotowa rozpocząć produkcję do końca bieżącego roku, zatrudniając przy tym około 200 osób. Yin Long Group to firma produkująca autobusy elektryczne, która przejęła zadłużony serbski Ikarbus na początku br.

6 lipca: Macedonia otwiera sekcję autostrady zbudowaną przez Chiny. Odcinek Miladinovici-Shtip o długości 47 km we wschodniej części kraju został oddany do użytku publicznego. Premier Zoran Zaev uczestniczył w oficjalnej ceremonii. Projekt zainicjowany w 2014 r. został wykonany przez chińskie Sinohydro Corporation.

9 lipca: Bułgaria stała się atrakcyjnym miejscem wypoczynku dla obywateli ChRL. Według danych przedstawionych przez portal Ctrip, ilość biletów zakupionych przez obywateli ChRL do Bułgarii w pierwszej połowie 2019 wzrosła o 280% w porównaniu z pierwszym półroczem ubiegłego roku. W 2018 z kolei wzrost w porównaniu do całego 2017 roku stanowił 114%. Najczęściej odwiedzanymi miastami w tegorocznym zestawieniu są Sofia, Warna oraz Płowdiw.

BUŁGARIA I

CHINY

PODNOSZĄ

DWUSTRONNE

RELACJE DO

POZIOMU

PARTNERSTWA

STRATEGICZNE

GO

W trakcie spotkania prezydentów obu państw w Pekinie, Rumen Radev podkreślił, iż chińskie inicjatywy współpracy tj. Pas i Szlak a także format 17+1 to inwestycja w przyszłość i dobrobyt krajów, które w nich uczestniczą.

Prezydenci poruszyli również główne kwestie rozwoju współpracy dwustronnej, które wprowadziłyby większą dynamikę w relacje gospodarcze pomiędzy państwami.

16 lipca: Dzielnica Pekinu oraz Bukareszt nawiązują dwustronne przyjazne relacje. Wang Wenjie, zastępca sekretarza generalnego miejskiego rządu ludowego w Pekinie poprowadził delegację stołecznej dzielnicy Chaoyang do Bukaresztu. Obie strony liczą na wymianę doświadczeń w zakresie zarządzania obszarem miejskim a także wymiany kadry i studentów nauk humanistycznych.

22 lipca: Zhuang Rongwen: wiodące chińskie firmy wyrażają gotowość w pomocy budowy sieci 5G w Serbii. Przewodniczący Chińskiej Administracji Cyberprzestrzeni porozumiał się w tej sprawie z biurem serbskiego ministra telekomunikacji Rasima Ljajica. Zhuang wyraził gotowość w celu utworzenia z Serbii lidera cyfrowego w Europie Południowo-Wschodniej. W wyniku rozmów ustalono, iż pierwszym miastem „smart city” w Serbii będzie położony na południu kraju Nisz. Ljajic wyraził również zadowolenie z obecnej współpracy Telekom Serbia oraz Huawei. Może to w naturalny sposób wskazywać, który chiński partner technologiczny zostanie zakontraktowany do rozbudowy sieci 5G w Serbii.

25 lipca: HBIS Serbia Iron & Steel w Smederevo rozwija swą działalność. Celem chińskiej firmy jest utworzenie nowej spiekalni, która będzie spełniała wszystkie międzynarodowe standardy energooszczędności a także emisji zanieczyszczeń powietrza. Modernizacja placówki wyceniona została na ca. 120 mln USD (zob. kom.)

29 lipca: rumuńska Nuclearelectrica planuje przyspieszenie rozmów z chińskim partnerem. Według strony rumuńskiej, negocjacje z China General Nuclear (CGN) w sprawie rozbudowy reaktorów 3 i 4 w elektrowni jądrowej Cernavoda powinny zostać sfinalizowane do końca 2019 r. Przypomnijmy, iż inwestycja zakłada utworzenie *joint venture* na potrzeby budowy nowych reaktorów. Strona chińska wejdzie w posiadanie 51% udziałów w projekcie.

30 lipca: Grecy liczą na chińskich turystów. Według Chrysostomosa Kostisa z pekińskiego biura Greckiej Narodowej Organizacji Turystycznej, w 2018 r. grecka branża turystyczna osiągnie bezprecedensowy sukces, bowiem liczba turystów z Chin podwoi się w stosunku do roku ubiegłego osiągając ponad 180 tys. turystów, natomiast w 2020 r. spodziewa się od 400 do 500 tys. chińskich turystów.

31 lipca: Fundusz Inwestycyjny Chiny-EŚW sfinansował w zakup w sektorze rolnym w Rumunii. Fundusz inwestycyjny o nazwie *China-CEE Investment Cooperation Fund II* zakończył proces przejęcia 15 silosów na zboże od lokalnej rumuńskiej firmy Brise Group. Fundusz zainwestuje około 60 mln EUR w specjalnie przygotowaną rumuńską spółkę w celu modernizacji, integracji, rozwoju i dalszej rozbudowy otwartych terminali (hubów) zbożowych.

31 lipca: serbskie Ministerstwo Rolnictwa: rozpoczęcie eksportu wieprzowiny, jabłek oraz kukurydzy do Chin nastąpi w 2019 r. Z informacji przekazanych przez

szefa resortu Branislava Nedimovicia, po blisko dwóch latach procesu negocjacyjnego udało się wypracować porozumienie w kwestii eksportu mięsa wieprzowego na rynek chiński. Nedimovic podczas spotkania ze swoim chińskim odpowiednikiem – Han Changfu – potwierdził, iż Serbia jest w stanie eksportować 500 tys. szt. trzody chlewnej do Państwa Środka do końca roku. Ponadto, na chiński rynek zostaną wyeksportowane również serbskie jabłka oraz kukurydza.

13 sierpnia: Bośnia i Hercegowina odnotowuje gwałtowny wzrost liczby wizyt turystów z Chin. Według Krajowego Urzędu Statystycznego BiH, od stycznia do czerwca br. liczba chińskich turystów w kraju przekroczyła 45 tys., co stanowi wzrost o około 99% w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. Jak oceniono w raporcie, głównym powodem wzrostu liczby turystów przybywających do Bośni jest umowa dotycząca odstąpienia od obowiązku wizowego dla obywateli ChRL.

14 sierpnia: Bank of China rozpoczyna wejście na rumuński rynek. Z doniesień rumuńskich mediów wynika, iż BoC rozpoczął proces rekrutacyjny na stanowiska eksperckie w swojej głównej placówce w Bukareszcie (m.in. na stanowisko menadżera zarządzania kryzysowego).

18 sierpnia: Serbski odcinek autostrady wybudowany przez chińskie przedsiębiorstwo oddany do użytku publicznego. Nowa sekcja międzynarodowej autostrady E-763 biegnącej przez Serbię została odebrana przez samego prezydenta – Aleksandara Vucicia. Podczas oficjalnej uroczystości inicjującej rozpoczęcie eksploatacji 62,5 km odcinka autostrady, serbski prezydent przyznał, iż „jego kraj kilka lat temu chwiał się nad przepaścią i był bliski bankructwa, jednak przebył on długą drogę i obecnie jest uważany za jedną z najlepszych lokalizacji do podejmowania inwestycji w kontekście globalnym” – po chwili dodając, iż „większość tego sukcesu zawdzięczamy współpracy z naszymi chińskimi przyjaciółmi”. Niniejszy odcinek trasy został zbudowany przez Shandong Hi-Speed Group.

19 sierpnia: Serbia, Chorwacja i Chiny rozwijają współpracę w zakresie bezpieczeństwa publicznego. Minister Spraw Wewnętrznych Serbii – Nebojsa Stefanovic zapowiedział, iż jesienią na ulicach trzech serbskich miast pojawią się wspólne, chińsko-serbskie patrole policyjne pilnujące porządku publicznego. Miastami objętymi pilotażowym projektem będą Belgrad, Nowy Sad oraz Smederevo. Stefanovic nie przekazał konkretnej liczby chińskich funkcjonariuszy, którzy mają stacjonować w Serbii, niemniej została ona ustalona podczas majowej wizyty chińskiego ministra ds. bezpieczeństwa publicznego – Zhao Kezhi w Serbii. Podobna sytuacja ma obecnie miejsce w Chorwacji. Drugi rok z rządu chińscy funkcjonariusze są obecni m.in. na ulicach Zagrzebia, Dubrownika oraz Zadaru.

19 sierpnia: Grecja – z problemami – otwiera się na Huawei w kwestii 5G. Huawei obecnie posiada dwie strefy pilotażowe dla sieci piątej generacji w Grecji – w Atenach

oraz nadmorskim mieście Kalamata. W obliczu rosnącego napięcia dotyczącego przesyłu wrażliwych danych poprzez infrastrukturę sieciową zapewnioną przez Huawei, Grecja ma również piętający się legislacyjny problem z wdrożeniem RODO. Grecja obok Portugalii i Słowenii jest państwem, które mimo obowiązku nałożonego przez Komisję Europejską nie wdrożyła w życie dyrektywy o ochronie danych osobowych. Uchwalenie RODO w kraju może mieć wpływ na bieżące a także przyszłe projekty wdrożenia sieci 5G w Grecji.

19 sierpnia: elektrownia atomowa w bułgarskim Belene z trzema kandydatami do inwestycji. Ministerstwo energetyki poinformowało o poważnym zainteresowaniu inwestycyjnym ze strony rosyjskiego Rosatomu, południowokoreańskiego Korea Hydro & Nuclear Power a także chińskiego China National Nuclear Corporation. Całkowita wartość inwestycji szacowana jest na 10 mld EUR, a Bułgarska Krajowa Spółka Energetyczna ma zachować kontrolny udział, nie udzielając również gwarancji państwowych na inwestycję.

20 sierpnia: spotkanie Iohannis-Trump z Huawei w tle. Podczas wizyty rumuńskiego prezydenta w Białym Domu, omówione zostały szczegóły zbliżającego się w Rumunii ogłoszenia przetargu na sieć piątej generacji (zob. kom.).

21 sierpnia: Huawei składa ofertę utworzenia sieci 5G w Serbii. Członkowie serbskiego ministerstwa finansów podczas spotkania z przedstawicielami Huawei omówili długofalową współpracę w kontekście inicjatywy Pasa i Szlaku. Sinisa Mali, szef serbskiego resortu finansów podkreślił rolę Huawei w budowaniu pozytywnego obrazu współpracy na szczeblu centralnym a także współpracy z samorządami. Głównym celem współpracy Huawei i serbskiego rządu ma stać się otwarcie Centrum Innowacji Cyfrowej Huawei stanowiącego regionalne centrum dla Bałkanów Zachodnich z siedzibą w Belgradzie.

22 sierpnia: Bank of China otworzy swój oddział w Atenach do końca 2019 r. Minister spraw zagranicznych Nikos Dendias w trakcie spotkania z przedstawicielem BoC na Europę – Zhou Lihong – dowiedział się o gotowości chińskiego banku do podjęcia działań w celu utworzenia greckiego oddziału do końca bieżącego roku kalendarzowego.

23 sierpnia: czarnogórskie Montecargo dostarczy rudy żelaza do Serbii. Montecargo podpisało już odpowiednie porozumienie z operatorem serbskiej huty Zelezara Smederevo – HBIS Group Serbia Iron & Steel na dostawy rud żelaza. Według doniesień medialnych, Czarnogóra będzie w stanie dostarczyć ok. 30 tys. ton rudy w do końca 2019 r. W przypadku, gdy współpraca będzie zadowalająca dla obu stron, współpraca zostanie podtrzymana na cały 2020 r.

28 sierpnia: Sinopharm z planami na budowę trzech szpitali akademickich w Chorwacji. China National Pharmaceutical Group (Sinopharm) planuje budowę szpitali w Zagrzebiu, Splicie oraz Osijeku. Wartość inwestycji szacowana jest na 1,5 mld EUR w odniesieniu do budowy jednego szpitala.

30 sierpnia: Alfa Bus przygląda się bułgarskiemu rynkowi. Chińska firma jest dotychczas jedynym producentem autobusów elektrycznych, który posiada certyfikaty unijne na wszystkie z produkowanych komponentów. Firma oczekuje instytucjonalnego wsparcia od Bułgarskiego państwa, wówczas rozważy potencjalną inwestycję w kraju.

KOMENTARZ

Ustanowienie strategicznego partnerstwa przez Bułgarię oraz Chiny otwiera przed europejskim państwem nowe możliwości. W trakcie spotkania prezydentów obu państw w Pekinie, Rumen Radev podkreślił, iż chińskie inicjatywy współpracy tj. Pas i Szlak a także format 17+1 to inwestycja w przyszłość i dobrobyt krajów, które uczestniczą w tych inicjatywach. Bułgaria – według prezydenckich deklaracji – ma stanowić bramę chińskich inwestorów do UE i wspólnego rynku europejskiego, który wymaga eksploatacji i rozwoju bułgarskiej infrastruktury transportowej, tj. lotnisk, połączeń kolejowych, portów morskich oraz autostrad. Radev podkreślił, iż wiodące globalne koncerny wyraziły już swoje zainteresowanie w transport towarów z Azji do Europy właśnie przez terytorium Bułgarii.

Prezydenci rozmawiali również o ustanowieniu bezpośredniego połączenia lotniczego; utworzeniu bułgarsko-chińskiego centrum badań naukowych i innowacji w Sofii przy wykorzystaniu potencjału chińskich firm w procesie promocji w celu transferu technologii; otwarciu oddziału Bank of China w Bułgarii, który miałby za zadanie stymulować aktywność chińskich inwestorów.

Wyżej wymienione cele można określić jako średnioterminowe, niemniej przy obecnym stanie kontaktów gospodarczych między państwami, zachodzi silna potrzeba realizacji celów krótkoterminowych w celu wprowadzenia odpowiedniej dynamiki w gospodarczym wymiarze relacji dwustronnych. Przede wszystkim chodzi o eksport produktów rolnych do Chin. Jest to problem, który najbardziej dotyczy bułgarskich eksporterów produktów mlecznych. Współpraca w tym zakresie trwa od dwóch lat, niemniej jak się wydaje, jej obecny kształt jest rozczarowujący, bowiem znalazła ona swoje miejsce podczas rozmowy dwóch prezydentów. Xi Jinping zapewnił swojego bułgarskiego odpowiednika o dołożeniu największych starań w celu jak najszybszego zażegnania problemu. Przewodniczący ChRL wyraził również nadzieję na dalszą ekspansję bułgarskiego eksportu na chiński rynek. Co ciekawe, Rumen Radev w przeddzień podpisania oficjalnego porozumienia ws. strategicznego

partnerstwa udzielił obszernego wywiadu dla portalu globaltimes.cn, gdzie m.in. mówił, iż inicjatywa Pasa i Szlaku a także inicjatywa 17+1 w żadnej formie nie stanowi pułapki zadłużenia – przynajmniej w kontekście Bułgarii.

Sierpniowa wizyta rumuńskiego prezydenta w Białym Domu rzuca nowe światło na potencjalną współpracę lokalnych operatorów z chińskim gigantem Huawei.

Według chińskiego portalu guancha.cn, Rumunia oraz Stany Zjednoczone doszły do porozumienia w kwestii budowy rumuńskiej sieci 5G, mające wyraz we wspólnym oświadczeniu, które stanowi, iż oba państwa będą starać się unikać ryzyka inwestycyjnego związanego z przeprowadzeniem budowy sieci 5G przez chiński koncern Huawei. Stany Zjednoczone przyznały 90-dniową licencję dla Huawei na prowadzenie biznesu w USA, znosząc tym samym blokadę nałożoną przy okazji nakładania ceł na produkty z Chin w ramach *Wojny Handlowej*, niemniej nadal wymagają od swoich europejskich sojuszników zachowania największej ostrożności w kwestii negocjowania warunków współpracy z chińską korporacją.

Pomimo przyznanej tymczasowej licencji, Huawei postuluje, iż jego działania na terenie USA lub państw europejskich jest nadmiernie ograniczany. Portal wylicza również, iż żaden z wiodących europejskich krajów kategorycznie nie odmówił Huawei udziału na budowę sieci 5G a wśród tych państw znajdują się Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Hiszpania, Austria, Włochy, Malta, Łotwa oraz Portugalia.

Szeroko komentowana – również przez ChRL – niestabilność rumuńskiego rządu, której najlepszym przykładem jest sierpniowy rozpad koalicji rządzącej może w nadchodzących tygodniach stanowić szansę dla renegotjacji warunków potencjalnego kontraktu Huawei z rumuńskim rządem. Bez wątplenia odejście liberałów z rządu Viorici Dancili nadszarpnie – już i tak wątłą – pozycją negocjacyjną w kwestii przyjmowania zagranicznych inwestycji, niemniej rządzący obecnie mniejszościowy gabinet socjaldemokratów (PSD) prawdopodobnie będzie musiał stawić czoła procesowi negocjacyjnemu z Huawei jeszcze przed prawdopodobnymi przedterminowymi wyborami do rumuńskiego parlamentu zapowiadanymi na początek 2020 r., na co wskazuje m.in. rosnące lobby chińskiego koncernu w Serbii.

Rozbudowa zakupionej przez HBIS hutę stali w Smederevo świadczy o kolejnym sukcesie chińskiej firmy na serbskim rynku.

Inwestycja dająca pracę około 5 tys. mieszkańców Serbii obok chińskich inwestycji w Bor oraz Zrenjanin stała się pozytywnym *success story* w relacjach bilateralnych i będzie stanowić zachętę inwestycyjną nie tylko dla chińskich przedsiębiorców. Chińska inwestycja w Smederevo ma ogromny wpływ na kondycję serbskiej gospodarki. Obecnie to prowadzona przez chińską firmę huta stali ma największy udział w serbskim eksporcie, wyprzedzając tym samym Fiata z fabryką samochodów w Kragujevac. W kontekście niniejszej inwestycji bardzo ważna jest również odpowiedzialność społeczna chińskiej firmy, bowiem zobowiązała się ona do znacznej redukcji emisji

gazów cieplarnianych, rozpoczęcia ekologicznej produkcji i wdrażania wysokich technologii do procesu produkcji. Z tej okazji serbski prezydent Aleksandar Vučić wyraził nadzieję, iż pozytywna sytuacja gospodarcza regionu przyczyni się do wzrostu populacji – w kontekście zwiększenia ilości narodzin w obszarze miejskim – a także poprawy jakości życia. Prezydent wyraził również nadzieję na to, iż chińscy przyjaciele i partnerzy w końcu poczują się w Serbii jak u siebie w domu.

Budowanie pozytywnej narracji wokół chińskich inwestycji przez najważniejsze osoby w państwie niezmiennie ma na celu podkreślanie serbskiej otwartości na współpracę w ramach polityki opartej na „czterech filarach” (tj. UE, USA, FR oraz ChRL) wprowadzonej w 2009 r. przez ówczesnego prezydenta Borisa Tadića a co ważniejsze – utworzenia między nimi pozytywnej dla kraju rywalizacji inwestycyjnej.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

